

Ian Rankin yarattığı efsane karakter John Rebus'la, dünya polisiye edebiyatına vicdanlı polis armağan etti. Polisiye okurları için Dedektif Rebus tam anlamıyla zeki, vicdanlı bir kahraman!

Kötülük, suç ve vicdan o kadar basit konular değil

Dünyanın en iyi polisiye romancılarından Ian Rankin **Ölüleri Anmak** romanını Radikal **Kitap**'a anlattı. Rankin: "Yazdığım hikâyeler genellikle gerçek bir olayla bağlantılı başlar. Ben de kendime 'Bu durumda benim dedektifim nasıl davranır?' diye sorarım."

SİBEL ORAL
sibelo@gmail.com

Yağmurlu bir gün. 1 Temmuz 2005. 9 Temmuz gününe kadar dedektif Rebus'la birlikteyiz **Ölüleri Anmak** romanında. Polisiye ve suç romanlarını tanımlarken kullanılmazsa ayıplanacak "sürükleyici" ve "soluksuz" kelimelerini bir kenara koyalım. Sürükleyici evet, olsun o kadar. Fakat romanda o kadar çok yakın tarihten gerçek olay var ki insan romanı okurken ara ara google'a başvurup sahi o gün ne olmuş deyip, bir şeyler okuyup, romandaki bağlantıları da bulduğunda kendini JR. Rebus zannediyor.

Ian Rankin'in bazı **kitapları** önceki yıllarda çevrilmiş olsa da artık onları bulmak pek mümkün değil. Bu durumda geçen aylarda **Yapı Kredi Yayınları**'nın yayımladığı **Başkasının Mezarı** ve raflarda yerini yeni alan **Ölüleri Anmak** yazarla her şeye yeniden başlamak için iyi fırsat. Biz onu yeni yeni tanısak da Rankin üretken bir yazar. Ben tam rakama ulaşamadım, kendisi de yazdığı **kitapların** rakamını "30'a yakın" diye veriyor. Yaratıcısı olduğu dedektif Rebus'un cinayet çözdüğü on dokuz tane Rebus kitabı var. Modern Edinburg ile bağlantılı olarak modern İskoçya'nın sosyal problemleri ve politikasını merkeze alarak romanlar yazmış. Rankin suç, adalet ve vicdan üçgeninde yıllarca usanmadan yazan dünyanın en iyi polisiye romancılarından biri.

Ölüleri Anmak romanı için suç romanı olmasının yanı sıra siyasi gerilim romanı da diyebiliriz. 2005 yılında gerçekleşen G8 Zirvesi, George Bush, Irak Savaşı ve diğerleri... Ve tabii ki G8 liderleri, onları protesto eden maskeli göstericiler, polislin sokaklardaki şiddeti, kendilerini kafeine hoşmuş muhabirler, yoksulluğa karşı yürüyüşler, canlı yayın araçları, sloganlar, yumruklar, yuh çekmeler... İşte sloganlardan

biri: "Bush, Blair, CIA, bugün kaç çocuk öldü?" Bir tane daha: "George Bush, seni biliriz, baban da katildi..." Ülkelerin siyasi çıkarlar uğruna savaşlarda öldürdüğü insanları anıyor göstericiler ve iktidar sahiplerini birer ölüm makinesi gibi görüyorlar... Bu sırada, İngiltere'nin 2012 Olimpiyatları'na ev sahipliğine seçilmesinde bir gün sonra ve İskoçya'da G8 zirvesinin başladığı gün, Londra metro istasyonunda patlayan bombalar, parçalanmış otobüsler... Ve tüm bunların ortasında bizim dedektif Rebus bir tecavüz suçlusunun öldürülmesi vakasıyla işlerin içine giriyor. Ardından başka cinayetler... Peki, tüm bunların, sıradan adi cinayetler gibi görünen bu vakaların G8 Zirvesi ve Londra'daki terör saldırısıyla ne ilgisi var? İşte bu soruların yanıtı 500 sayfalık Rebus romanı **Ölüleri Anmak**'ta... Suç! George Bush mu daha suçlu yoksa cinayete kurban giden tecavüz suçlusunu mu, Blair mi, göstericiler mi? Peki ya ölümler? Onlar ne olacak? Suç ve siyaset çarpışıyor, cinayetler ile olaylar birbirine bağlanıyor ve toplumların nasıl suçla buluştukları, itildikleri, suçun kökleri bulanık da olsa suyun yüzeyine çıkıyor. **Ölüleri Anmak** güncel olaylar doğrultusunda ilerlerken insan bugününün Türkiye hallerini düşünmeden edemiyor. Biz yine de oralara dalmayıp, roman hakkında da daha fazla ipucu vermeyip polisiye iştahınızı kaçırmadan sözü Ian Rankin'e bırakalım...

Romanın kahramanlarından Profesör Gates "Kimse doğuştan kötü değildir" diyor. Peki, bu kadar suç neden?

İnsanoğlu yüzyıllardır birbirine kötü şeyler yapmaya neden devam ediyor? İşte bu soru polisiyenin kalbidir. Buna verilecek basit bir cevap yok. Sosyal durumları nedeniyle, örneğin fakir ya da kıskanç oldukları için kötü şeyler yaparlar... Eskiden televizyona şeytanla ilgili bir belgesel yapmıştım. O zaman bunun çok girift bir konu olduğunu fark ettim. İnsanların kötü şeyler yapması için birçok neden var.

Kötülük ve vicdanı yan yana koyalım. John Stuart Mill "İnsanlar kötülüğü, arzularının kuvvetli olmasından çok vicdanlarının zayıf oluşundan dolayı yaparlar" diyor... Bu fikre katılırsınız?

Aynı fikirde değilim. Suç işleyene ka-

Otuz dile çevrildi

1960 yılında doğan Ian Rankin 1982'de University of Edinburgh'dan mezun olduktan sonra İskoç edebiyatında doktora yapma hazırlıkları yerine üç yılını roman yazmaya ayırdı. Rebus karakterinin ilk görüldüğü **Düğüm** ve **Haçlar** romanı 1987'de yayımlandı. Hawthornden Yazarlar Örgütü üyeliğine seçilen Ian Rankin, 1991 Chandler-Fulbright Ödülü'nün

yanı sıra dört kez Crime Writers Association Dagger Ödülü'ne, 2005 yılında yine aynı kuruluşun Onur Liste'sine layık görüldü. Ayrıca ABD'de ünlü Edgar Ödülü; Danimarka'da Palle Rosenkrantz, Fransa'da Grand Prix du Roman Noir ve Almanya'da Deutscher Krimipreis ödüllerini kazandı. Rebus dizileri, dünya genelinde otuz dile çevrilen çok satan **kitaplar** arasında.